

UŽSIENIO ARBITRAŽO SPRENDIMO PERŽIŪRĖJIMO RIBOS PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO PROCESĖ PAGAL NIUJORKO KONVENCIJĄ

Dr. Rimantas Daujotas

Doktorantas, Karalienės Marijos Universitetas

Vyresnysis Teisininkas

APB „Motieka ir Audzevičius“

Gynėjų g. 4, Vilnius, Lietuva

www.rdaujotas.com

El. p.: rimantasdaujotas@gmail.com

Įvadas

Svarbiausias tarptautinis instrumentas, reglamentuojantis užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo tvarką, yra 1958 m. Niujorko konvencija dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo (Niujorko konvencija). Pagal Niujorko konvenciją, funkcija pripažinti užsienio arbitražų sprendimus valstybėse paprastai priskiriama konkrečiam nacionaliniam teismui arba teismams. Lietuvoje ši funkcija priskirta Lietuvos apeliaciniam teismui. 2018 metais Niujorko konvencijai sukanka jau 60 metų. Lietuvoje Niujorko konvenciją teismai taiko jau daugiau nei 23 metus¹.

Vienodos teismų praktikos veiksnys pripažįstant užsienio arbitražų sprendimus yra vienas svarbiausių Niujorko konvencijos taikymo aspektų. Tai, kaip teismai taiko ir aiškina Niujorko konvenciją, padeda įvertinti jos nuostatų efektyvumą, nustatyti, ar tinkamai parengta nacionalinė teisinė bazė, reglamentuojanti užsienio arbitražų sprendimų pripažinimą. Būtent teismų teisės ir

* Dr. Rimantas Daujotas yra advokatų profesinės bendrijos „Motieka ir Audzevičius“ vyresnysis teisininkas, tarptautinio arbitražo ekspertas. Šiuo metu Rimantas yra teisės mokslų doktorantas Karalienės Marijos universiteto Tarptautinio arbitražo mokykloje Londone. Rimantas taip pat apsigynė teisės mokslų daktaro laipsnį Vilniaus universitete. Rimantas buvo pakviestas atlikti mokslinių stažuocių Kolumbijos teisės mokyklos Tarptautinių komercinių bei investicinių ginčų centre Niujorke bei Nacionalinio Singapūro universiteto Tarptautinės teisės centre. Rimantas baigė teisės magistrantūros studijas Edinburgo universitete Škotijoje. Be to, Rimantas studijavo tarptautinį komercinį ir investicinį arbitražą bei tarptautinės prekybos teisę Niujorko finansų institute, Tarptautiniuose prekybos rūmuose Paryžiuje, Privilegijuotų arbitražų institute Londone bei Tarptautinėje arbitražo akademijoje Paryžiuje. Rimantas yra PPO teisės lektorius Kazimiero Simonavičiaus universitete, tarptautinės investicijų teisės ir arbitražo lektorius Vilniaus universitete. Autoriaus puslapis: www.rdaujotas.com.

¹ *Valstybės žinios*, 1995-02-01, Nr. 10-208.

pareigos taikant ir aiškinant Niujorko konvenciją užtikrina šios konvencijos tikslų tinkamą užtikrinimą ir įgyvendinimą.

Užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimas sprendžiamas vadovaujantis Niujorko konvencijos V straipsnyje įtvirtintais atsisakymo pripažinti užsienio arbitražo sprendimą pagrindais. Tačiau praktikoje teismai, taikantys Niujorko konvenciją, beveik kiekvienu atveju susiduria su užsienio arbitražo sprendimo peržiūros taikant Niujorko konvenciją ribų klausimu. Beveik visais atvejais nuo arbitražo sprendimo pripažinimo besiginanti šalis byloje siekia, kad nacionalinis teismas iš naujo išnagrinėtų jau išspręstą tarptautinio arbitražo ginčą, nuspręstų, kad arbitražo tribunolas neteisingai išnagrinėjo ginčą, priėmė nepagrįstą sprendimą, ir tuo remdamasis atsisakytų pripažinti ir vykdyti užsienio arbitražo sprendimą.

Žinoma, teismas, sprendžiantis užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą, negali aklaip pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą ir turi patikrinti, ar neegzistuoja Niujorko konvencijos V straipsnyje įtvirtinti nepripažinimo pagrindai. Todėl praktikoje dažnai kyla klausimas, kokios gi yra nacionalinio teismo, sprendžiančio užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą, teisės ir pareigos? Kokios yra šių teisių ir pareigų ribos? Ar teismas turi teisę peržiūrėti užsienio arbitražo sprendimą? Jei taip, kokios yra tokio peržiūrėjimo ribos? Ar teismas, sprendžiantis užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą, turi teisę ar net pareigą įvertinti arbitražo sprendimą taikydamas Niujorko konvenciją ir ypač jos V straipsnio nuostatas?

Būtent šie pagrindiniai probleminiai klausimai bus nagrinėjami šiame straipsnyje. Pagrindinis šiame straipsnyje atliekamos analizės tikslas – atsakyti į klausimą: ar turi teisinio pagrindo dažni arbitražą pralaimėjusios šalies argumentai, jog užsienio arbitražo sprendimą pripažįstantis teismas pagal Niujorko konvencijos V straipsnį turėtų iš naujo vertinti ir tirti arbitražo byloje jau nustatytas, iširtas aplinkybes, faktus ir pateikti savo arbitražo bylos vertinimą²?

² Analogiškų tyrimų Lietuvos autorių darbuose nebuvo atlikta, tačiau galima išskirti kelias aktualias užsienio autorių publikacijas: SMIT, H. Contractual Modification of the Scope of Judicial Review of Arbitral Awards. *Am. Rev. Int'l Arb.*, 1997, vol. 8, p. 147–367; KRONKE, H. *Recognition and enforcement of foreign arbitral awards: a global commentary on the New York Convention*. Kluwer Law International, 2010; BORN, G. B. *International arbitration: cases and materials*. Wolters Kluwer Law & Business, 2015.

Šios analizės objektas – Niujorko konvencijos normas interpretuojantys Lietuvos ir tarptautinių teismų sprendimai ir tarptautinėje praktikoje įtvirtinti Niujorko konvencijos taikymo standartai. Atliekant analizę taikyti lingvistinis, loginis, sisteminis, lyginamasis, teleologinis ir kiti metodai.

Niujorko konvencija ir LR Civilinio proceso kodeksas

Pagal Niujorko konvencijos III straipsnį kiekviena susitariančioji valstybė pripažįsta arbitražų sprendimus privalomais ir vykdo pagal tos teritorijos, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus, procesines normas. Arbitražų sprendimams, kuriems taikoma Niujorko konvencija, pripažinti ir vykdyti neturi būti taikomos iš esmės sunkesnės sąlygos arba didesni muitai ar rinkliavos negu tie, kurie galioja vidaus arbitražų sprendimams pripažinti ir vykdyti.

Todėl atliekamos analizės pradžioje būtina paminėti Niujorko konvencijos ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) sąveiką. CPK 809 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad užsienio teismų (arbitražų) sprendimai Lietuvos Respublikos teritorijoje gali būti vykdomi tik tuomet, kai juos pripažįsta Lietuvos apeliacinis teismas, kaip valstybės įgaliota institucija pripažinti sprendimą.

Pagal CPK 810 straipsnio 6 dalį užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo sąlygas nustato Niujorko konvencija ir Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas (toliau – KAI). KAI 51 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad arbitražo teismo sprendimas, priimtas bet kurioje valstybėje – Niujorko konvencijos dalyvėje, Lietuvos Respublikoje pripažįstamas ir vykdomas pagal šio straipsnio ir Niujorko konvencijos nuostatas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad tiek pagal CPK, tiek pagal Niujorko konvencijos nuostatas sprendžiant dėl užsienio valstybės arbitražo sprendimo pripažinimo negali būti tikrinamas užsienio arbitražo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas (CPK 810 str. 4 d., Niujorko konvencijos V str.)³.

Taigi, tiek CPK, tiek KAI normos daro nuorodą į Niujorko konvencijos normas pripažįstant ir vykdamas užsienio arbitražo sprendimus. Todėl būtent Niujorko konvencijos nuostatos turi pirmenybę ir viršenybę sprendžiant dėl užsienio arbitražo sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo.

³ Žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. liepos 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011.

Teismo teisė ir pareiga peržiūrėti užsienio arbitražo sprendimus pagal Niujorko konvenciją

Ar teismas gali peržiūrėti užsienio arbitražo sprendimą?

Beveik visais atvejais užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procese arbitražą pralaimėjusi šalis siekia nagrinėti arbitražo bylą iš naujo. Kitaip tariant, šalis siekia *de novo* viso ginčo tarp šalių peržiūros. Suinteresuotos šalies atsiliepimuose išsamiai dėstomos bylos faktinės aplinkybės, prašoma teismo skirti posėdį žodinio proceso tvarka, taip tikintis, jog teismas priims priešingą sprendimą arbitražo teismo priimtam sprendimui.

Tokia besiginančių šalių pozicija rodo, kad besiginančios šalys užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procesą pagal Niujorko konvenciją dažnai laiko apeliacijos procesu ir siekia iš naujo nagrinėti arbitražo tribunolo jau visiškai išspręstą ginčą. Akivaizdu, kad arbitražo bylos faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimas iš esmės reikštų arbitražo sprendimo peržiūrėjimą iš esmės, o teismas negali pakeisti arbitražo išvadų dėl faktinių aplinkybių kitomis išvadomis ir atlikti kitokią tų aplinkybių teisinę kvalifikaciją, nei atliko arbitražo tribunolas pagal taikomą teisę.

Toks arbitražo sprendimo peržiūrėjimas *de novo* prieštarautų Niujorko konvencijos paskirčiai ir esmei. Draudimas iš naujo nagrinėti bylą arbitražo sprendimo pripažinimo stadijoje yra Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nusistovėjusios praktikos suformuota taisyklė⁴.

Ši taisyklė paremta tuo, kad arbitražo bylos šalys turėjo galimybę teikti argumentus visais arbitražo bylose nagrinėtais klausimais arbitražo tribunolui, tačiau šia galimybe pasinaudojo tuo būdu ir ta apimtimi, kaip pačios nusprendė. Todėl vėlesnis argumentų teikimas teismui dažnai yra visiškai pavėluotas ir prieštaraujantis Niujorko konvencijos esmei. Pavyzdžiui, Lietuvos apeliacinis teismas civilinėje byloje Nr. 2T-12-370/2016 išaiškino:

„Suinteresuoto asmens prašomos Lietuvos apeliacinio teismo įvertinti aplinkybės iš esmės reikštų arbitražo sprendimo peržiūrėjimą iš esmės, nors teismas negali pakeisti arbitražo nustatytų faktinių aplinkybių kitomis aplinkybėmis bei atlikti kitokią tų aplinkybių teisinę kvalifikaciją, nei ją atliko arbitražo teismas. Atsižvelgiant į tai, suinteresuoto asmens atsiliepime į prašymą pateikti argumentai, susiję su faktinėmis bylos aplinkybėmis, nevertinami. Atkreiptinas dėmesys, kad suinteresuotas asmuo, nesutikdamas su Daliniu arbitražo sprendimu iš esmės kvestionuoja

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-411/2011.

arbitražo padarytas išvadas (sprendžiama iš vartojamų formuluočių „arbitražo teismas neteisingai nurodė“, „arbitražo teismo motyvai nepagrindžia ir nesudaro aukščiau nurodytų sąlygų“, „priešingai, nei bandoma teigti Daliniame arbitražo sprendime“ ir kt.).“⁵

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas⁶ ir Lietuvos apeliacinis teismas⁷ savo praktikoje taip pat laikosi gana nuoseklios pozicijos, kad užsienio arbitražo pripažinimo ir vykdymo bylose teismas nesprendžia, ar arbitražo tribunolas tinkamai nustatė faktines aplinkybes ir tinkamai jas vertino, nenagrinėja, kaip buvo tiriami įrodymai arbitražo byloje, taip pat nevertina, ar tinkamai buvo taikytos proceso ir materialiosios teisės normos. Tokia Lietuvos teismų pozicija visiškai atitinka ir tarptautinę Niujorko konvencijos taikymo praktiką⁸.

Tokia teismų pozicija paaiškinama tuo, kad, arbitražo šalims arbitražo metu nesistengus ir neįrodžius jų pageidaujamo faktinių aplinkybių vertinimo ar teisės normų taikymo ir aiškinimo arbitražo tribunolui, nėra pagrindo *de novo* tirti ir vertinti šalių teismui pateiktų argumentų, nesusijusių su Niujorko konvencijos V straipsnyje nurodytais pagrindais. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nuosekliai laikosi pozicijos, kad arbitražo sprendimo peržiūrėjimas reikštų, kad, nepaisant to, jog šalių ginčas jau išspręstas, vėliau atliekama visapusiška teisminė kontrolė pakeistų alternatyvioje jurisdikcijoje priimtą sprendimą⁹.

⁵ Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis byloje Nr. 2T-12-370/2016.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-370/2012; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2014.

⁷ Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2T-52-381/2015.

⁸ *Thai-Lao Lignite Co. Ltd. et al. v. Government of the Lao People's Democratic Republic*, District Court, Southern District of New York, United States of America, 3 August 2011, 10 Civ. 5256 (KMW); *Joseph Walker and Company, LLC. v. Oceanic Fats and Oil(s) Pte, Ltd.*, District Court, District of Columbia, United States of America, 11 September 2002, 01-2693; *Stena RoRo AB v. OAO Baltiysky Zavod*, Highest Arbitrazh Court, Russia, 13 September 2011, A56-60007/2008; *Aloe Vera of America, Inc v. Asianic Food (S) Pte Ltd and another*, High Court, Singapore, 10 May 2006, [2006] SGHC 78; *Oberlandesgericht [OLG] Schleswig*, Germany, 24 June 1999, 16 SchH 01/99; *AgrimpeX S.A. v. J.F. Braun & Sons, Inc.*, Supreme Court, Greece, 14 January 1977, IV Y.B. COM. ARB. 269 (1979); *Oberlandesgericht [OLG] München*, Germany, 11 July 2011, 34 Sch 15/10; *Oberlandesgericht [OLG] Frankfurt*, Germany, 18 October 2007, 26 Sch 1/07; *Oberlandesgericht [OLG] Hamm*, Germany, 27 September 2005, 29 Sch 01/05; *Oberlandesgericht [OLG] Koblenz*, Germany, 28 July 2005, 2 Sch 4/05; *Oberlandesgericht [OLG] Schleswig*, Germany, 30 March 2000, 16 SchH 05/99; *Altain Khuder LLC v. IMC mining Inc. and IMC Mining Solutions Pty Ltd*, Supreme Court of Victoria, Australia, 28 January 2011; *China National Building Material Investment Co. Ltd v. BNK International LLC*, District Court, Western District of Texas, Austin Division, United States of America, 3 December 2009, A-09-CA-488-SS; *China Minmetals Materials Import & Export Co. v. Chi Mei Corp.*, Court of Appeals, Third Circuit, United States of America, 26 June 2003, 02-2897 and 02-3542; *Joseph Walker and Company LLC v. Oceanic Fats and Oil(s) Ptd, Ltd.*, District Court, District of Columbia, United States of America, 11 September 2002, 01-2693. Žr. <<http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmspage&pageid=11&provision=389>>.

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-363/2014. Taip pat žr. 1999 m. birželio 1 d. sprendimą byloje Nr. C-126/97 (*Eco Swiss China Time Ltd.*).

Tokia teismų pozicija taip pat atitinka galiojančias CPK, KAI nuostatas¹⁰ ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką¹¹ pripažinimo bylose ir teismui suteikia aiškiai apibrėžtas ir labai siauras arbitražo teismo sprendimo tikrinimo galias. Pripažinimo procedūra reiškia tik pagrindų, nustatytų Niujorko konvencijos V straipsnyje, buvimo ar nebuvimo patikrinimą¹².

Ar Lietuvos teismų praktika atitinka užsienio teismų Niujorko konvencijos taikymo praktiką?

Kaip ir buvo minėta, Lietuvos teismai laikosi pozicijos, kad, šaliai neįrodžius jos pageidaujamo teisės normų taikymo ir aiškinimo arbitražo tribunolui, nėra pagrindo *de novo* tirti ir vertinti tuos pačius pralaimėjusios šalies argumentus pripažįstant ir vykdant arbitražo sprendimą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šiuo atžvilgiu yra išaiškinęs:

„negalima per arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūrą kompensuoti šalies netinkamo ar nepakankamo dalyvavimo ir aktyvumo arbitražo teismo procese – jei šalis neįrodė tų aplinkybių, kurios sudaro arbitražo teismo sprendimo turinį, jo nagrinėjimo arbitražo teisme metu, ji negali remtis šiomis aplinkybėmis kaip pagrindu nepripažinti ir neleisti vykdyti arbitražo teismo sprendimo.“¹³

Taigi, iš esmės užsienio arbitražo sprendimą pripažįstantis teismas pagal Niujorko konvenciją yra saistomas arbitražo tribunolo išvadų tiek dėl jurisdikcijos, tiek dėl bylos esmės, nes pripažįstantis teismas objektyviai negali iš naujo ištirti faktinių bylos aplinkybių vien jau todėl, kad teismui arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procese nėra pateikiami jokie faktiniai įrodymai, liudijimai ar kiti įrodymai dėl byloje kilusių klausimų, kurie buvo tiriami arbitraže.

Tai patvirtina ir tarptautinė teismų praktika. Pavyzdžiui, arbitražo byloje *Buques Centramericanos, SA v. Refinadora Costarricense de Petróleos* byloje atsakovas nesėkmingai ginčijo tribunolo jurisdikciją remdamasis keletu pagrindų. Pralaimėjęs bylą arbitraže, atsakovas

¹⁰ CPK 810 str. 6 d., KAI 51 str. 1 d.

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. sausio 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-145/2002; 2011 m. liepos 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011.

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-443/2008; 2006 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-179/2006; 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-612/2004; 2003 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-278/2003; kt.

¹³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 4 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-411/2011.

bandė kelti tuos pačius klausimus ir pripažinimo ir vykdymo klausimą sprendžiančiame JAV apygardos teisme, tikėdamasis kitokio rezultato. JAV teismas nusprendė:

„Recope pripažįsta, jog išskėlė tuos pačius argumentus prieš arbitrą ir kad jie buvo atmesti. Teisinis pagrindas prieštarauti šio teismo patvirtinimui yra Konvencijos V straipsnio 1 dalies a) punktas <...>. Kaip minėta, šie klausimai taip pat buvo užduodami arbitrams. Arbitrai turi teisę išspręsti visus klausimus, kad išnagrinėtų pateiktas problemas. *Federal Commerce & Navigation Co. v. Kanematsu-Gosho Ltd.* 457 F.2d 387, 389 (2d Cir. 1972). Arbitrai šioje byloje nusprendė, jog susitarimas dėl arbitražo pagal jo nuostatas buvo reguliuojamas Niujorko teisės ir kad pagal Niujorko įstatymus susitarimas yra vykdytinas. Galiausiai, arbitrai nustatė, jog, sudarydamas arbitražinį susitarimą ir dalyvaudamas trijuose arbitražo posėdžiuose, Recope atsisakė bet kokios savo teisės į valstybės imunitetą, kurią galėjo turėti.

Arbitro išvados negali būti paneigtos, nebent jos „akivaizdžiai pažeidžia“ įstatymus. *Wilko v. Swan.* 346 U.S. 427, 436 (1953). Arbitražo sprendimų peržiūrėjimas *de novo* kirstųsi su pačia arbitražo paskirtimi. Arbitrų išvados ne tik griežtai neprieštaravo teisei, bet yra tinkamai pagrįstos teise ir teisingos. Šalys savo noru sudarė arbitražinį susitarimą, nurodydamos, kad susitarimui bus taikoma Niujorko teisė. Recope dalyvavo trijuose arbitražiniuose posėdžiuose ir arbitrams pateikė tuos pačius klausimus, kuriuos dabar kelia šiam teismui. Dabar šalis atsistoja prieš šį teismą ir teigia, kad arbitrai neturėjo įgaliojimų padaryti jų padarytų išvadų. Ši pozicija yra tiesiog nelogiška.“¹⁴

Analogiškai, kitoje pavyzdinėje byloje *Oberlandesgericht [OLG] Schleswig*¹⁵ šalys sudarė penkerių metų sutartį, kurioje buvo arbitražinė išlyga, nukreipianti į Tarptautinius prekybos rūmus (ICC). Atsakovas nutraukė sutartį ir ieškovo, valstybinės įmonės teisių perėmėjo, kuris pasirašė arbitražinį susitarimą, atžvilgiu buvo priimtas palankus vienasmenio ICC arbitro sprendimas. Arbitražo proceso metu ICC atmetė atsakovo argumentą dėl vienasmenio arbitro šališkumo. Ieškovas siekė vykdyti sprendimą Vokietijoje. *Oberlandesgericht* (Aukštesnysis apygardos teismas) patenkino prašymą dėl vykdymo. Teismas nusprendė, kad nėra pagrindų atsisakyti vykdyti arbitražo sprendimą pagal Niujorko konvencijos V str. 1 d. a) p., nes teismas buvo

¹⁴ *Buques Centroamericanos, SA v Refinadora Costarricense de Petroleos, SA, 1989 US Dist LEXIS 5429 (SDNY 1989).*

¹⁵ *Oberlandesgericht [OLG] Schleswig, Germany, 30 March 2000, 16 SchH 05/99.*

saistomas arbitro išvadų dėl faktinių ir teisinių aplinkybių, t. y. kad ieškovas buvo sutarties šalies teisių perėmėjas.

Analogiškais argumentais buvo pasiremta Švedijos apeliacinio teismo byloje *Planavergne SA, Fontanes v. Kalle Bergander i Stockholm AB*¹⁶.

Vadinasi, pasaulinė teismų praktika patvirtina, kad teismas, sprendžiantis arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimą, yra saistomas arbitražo padarytų išvadų dėl arbitražo jurisdikcijos. Tai grindžiama būtent tuo, kad arbitražo tribunolas, o ne arbitražo sprendimą pripažįstantis nacionalinis teismas yra kompetentingas tinkamai ir išsamiai išspręsti ginčą, nes būtent arbitražo tribunolui teikiami visi argumentai dėl bylos esmės, tik arbitražo tribunolui teikiami visi įrodymai ir ekspertizė. Šie įrodymai neteikiami arbitražo sprendimą pagal Niujorko konvenciją pripažįstančiam nacionaliniam teismui.

Ar užsienio arbitražo sprendimo peržiūra *de novo* gali būti pateisinama viešosios tvarkos pažeidimo pagrindu?

Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad teismas, sprenddamas, ar arbitražo teismo sprendimas neprieštarauja viešajai tvarkai, nesprenžia, ar arbitražo teismas tinkamai nustatė faktines aplinkybes ir tinkamai jas vertino, nenagrinėja, kaip buvo tiriami įrodymai arbitražo procese, taip pat nevertina, ar tinkamai buvo taikytos proceso ir materialiosios teisės normos, nes, pirma, tai nėra proceso dėl arbitražo teismo sprendimo apskundimo dalykas ir, antra, arbitražo teismo turinio vertinimas nepatenka į viešosios tvarkos išlygą¹⁷.

Taigi, remiantis šia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, pakartotinis faktinių bylos aplinkybių vertinimas negali būti pateisintas viešosios tvarkos išlygos taikymu. Toks Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimas reiškia, kad arbitražo sprendimo peržiūrėjimas iš esmės neleidžiamas nei tikrinant, ar arbitražo sprendimas atitinka Niujorko konvencijos nustatytus pripažinimo ir vykdymo reikalavimus, nei tikrinant, ar arbitražo sprendimas neprieštarauja viešajai tvarkai.

¹⁶ *Planavergne S.A., Fontanes v. Kalle Bergander i Stockholm AB*, Svea Court of Appeal, Sweden, 7 September 2001, T4645-99.

¹⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal pareiškėjo UAB „Varėnos pienelis“ skundą, bylos Nr. 3K-3-370/2012.

Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nuosekliai formuojamoje praktikoje yra nurodęs, kad sąvoka „viešoji tvarka“ tarptautinio arbitražo doktrinoje ir praktikoje aiškinama kaip tarptautinė viešoji tvarka, apimanti fundamentalius sąžiningo proceso principus, taip pat imperatyviasias teisės normas, įtvirtinančias pagrindinius ir visuotinai pripažintus teisės principus¹⁸. Kitaip tariant, ginčijamas arbitražo sprendimas dėl viešosios tvarkos pažeidimo turi „*badyti akis*“ ir būti „didžiulis, veiksmingas ir konkretus“¹⁹. Taigi tariamas procesinių arba materialinių teisės normų pažeidimas nesudarytų pagrindo laikyti arbitražo sprendimu pažeidus viešąją tvarką.

Viešosios tvarkos samprata, aiškinant Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktą, yra itin plačiai išdiskutuota – vien keletas pagrindinių arbitražo srities mokslininkų, nagrinėdami įvairius šio instituto aspektus, pateikia leidiniuose šimtus puslapių informacijos²⁰.

Iš esmės tai reiškia, kad užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo Lietuvos Respublikoje institutas yra grindžiamas principine nuostata, pagal kurią arbitražo teismų sprendimai pripažįstami ir įvykdomi neperžiūrint jų esmės, t. y. teisėtumo ir pagrįstumo (CPK 810 str. 4 d.). Kitoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota:

„<...> vienas pagrindinių tarptautinio arbitražo, kaip alternatyvaus ginčų sprendimų būdo, efektyvumo užtikrinimo principų yra draudimas peržiūrėti arbitražo teismo sprendimo turinį. Iš Niujorko konvencijos teksto matyti, kad nenustatyta galimybė peržiūrėti arbitražo sprendimo turinio netgi tada, kai padaryta fakto ar teisės taikymo klaidų. Siekiant užtikrinti arbitražo sprendimų galutinumą, maksimaliai sumažinama teismų intervencija juos vertinant ir pripažįstama arbitražo procedūrų autonomija. <...> [B]endrasis draudimas atliekant užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo procedūrą peržiūrėti sprendimą iš esmės (pranc. *révision au fond*) išreiškia

¹⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-612/2004; 2006 m. kovo 7 d. nutartis byloje Nr. 3K-7-179/2006; 2006 m. liepos 19 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-434/2006; 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-443/2008; kt.

¹⁹ „Pierces the eyes“ (liet. *badyti akis*) ir „flagrant, effective and concrete“ (liet. *didžiulis, veiksmingas ir konkretus*) formuluotės buvo pavartotos Paryžiaus apeliacinio teismo nagrinėtoje byloje *Thales Air Defence SA v GIE Euromissile*, kur 2004 m. lapkričio 18 d. sprendimu atsisakyta panaikinti arbitražo sprendimą remiantis tariamu ES konkurencijos teisės pažeidimu; žr. RADICATI DI BROZOLO, L. G. *Res Judicata in International Arbitral Awards*. 2011.

²⁰ KRONKE, H. *et al. Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: A Global Commentary on the New York Convention*. Hague: Kluwer Law International, 2010, p. 205–443; BORN, Gary, B. *International Commercial Arbitration*. Hague: Kluwer Law International, 2009, p. 2619, 2701–2872; GAILLARD, E., DI PIETRO, D. (eds.). *Enforcement of Arbitration Agreements in International Arbitral Awards. The New York Convention in Practice*. United Kingdom, Cameron May, 2009, p. 787–829; GARY, B. Born, *International Arbitration: Cases and Materials* (Kluwer Law International 2011), p. 1125–1205; kt.

arbitražo, kaip alternatyvaus valstybiniam teismams ginčų sprendimo būdo, esmę. Toks peržiūrėjimas reikštų, kad, nepaisant to, jog šalių ginčas išspręstas jų pasirinktu būdu, vėliau atliekama visapusiška teisminė kontrolė pakeistų alternatyvioje jurisdikcijoje priimtą sprendimą. Galimybė peržiūrėti arbitražo sprendimą paneigtų sutartinį ir privatų arbitražo procedūros pobūdį bei neleistų šalims pasinaudoti tais privalumais, kurių šalys siekė perduodamos ginčą spręsti arbitražui <...>.²¹

Galiausiai, taip pat reikalinga atsižvelgti ir į tai, kad Lietuvos Respublikos teismų praktikoje laikomasi principinės nuostatos, kad „kontinentinės teisės valstybėse visuotinai pripažįstama arbitražo teisė spręsti dėl savo kompetencijos, taip pat ir arbitražinio susitarimo galiojimo klausimus (*kompetencijos–kompetencijos* doktrina)“²². Arbitražo tribunolo teisė spręsti dėl savo jurisdikcijos įtvirtinta UNCITRAL tarptautinio komercinio arbitražo pavyzdinio įstatymo 16 (1) straipsnyje, pagal kurį „arbitražas gali spręsti dėl savo jurisdikcijos, įskaitant bet kokius pareiškimus dėl arbitražinio susitarimo neegzistavimo ar negaliojimo“²³.

Todėl, *kompetencijos–kompetencijos* doktrinos pripažinimas ir taikymas taip pat aktualus ir sprendžiant dėl arbitražo sprendimą pripažįstančio teismo teisių ir pareigų ribų, o būtent dėl to, kad *kompetencijos–kompetencijos* doktrina šiuo atžvilgiu taip pat reiškia, kad pripažįstantis teismas turi labai siauras ribas tikrinti ir priimti kitokį sprendimą ne tik dėl bylos esmės, bet ir dėl arbitražo tribunolo jurisdikcijos²⁴.

Tai reiškia, kad tiek arbitražinio susitarimo taikymo, tiek bylos esmės pakartotinis nagrinėjimas prilygtų arbitražo tribunolo sprendimo dėl sprendimo jurisdikcijos ir bylos esmės peržiūrėjimui, todėl yra negalimas.

²¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. rugsėjo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-483-421/2015. Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2014.

²² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-179/2006; 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-116/2010; kt.

²³ Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. spalio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2T-57/2013.

²⁴ *Kompetencijos–kompetencijos* doktrina apima du aspektus: jau minėtą arbitražo teismo teisę nuspręsti dėl jo paties kompetencijos (pozityvusis aspektas) ir valstybės teismų teisės vertinti arbitražo teismo jurisdikciją iki pastarajam priimant sprendimą dėl jo paties kompetencijos apribojimą (negatyvusis aspektas). Teismų praktikoje pažymima, kad KAI 19 straipsnyje įtvirtinta kompetencijos – kompetencijos doktrina *per se* neriboja valstybės teismo galimybės nagrinėti arbitražo jurisdikcijos klausimus, tačiau netiesiogiai nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką – įtvirtina arbitražo teisių spręsti šį klausimą pirmenybės taisyklę (Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. spalio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1226/2014).

Kita vertus, paminėtina ir Lietuvos apeliacinio teismo praktika arbitražo sprendimo panaikinimo byloje, kurioje nurodyta:

„KAĮ 19 straipsnyje įtvirtinta *kompetencijos–kompetencijos* doktrina *per se* neriboja valstybės teismo galimybės nagrinėti arbitražo jurisdikcijos klausimus, o tik netiesiogiai nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką – įtvirtina arbitrų teisės spręsti šį klausimą pirmenybės taisyklę. *Kompetencijos–kompetencijos* doktrina nereiškia, kad arbitražo kompetencija nagrinėti kompetencijos klausimą yra išimtinė <...>. Tarptautinio komercinio arbitražo doktrinoje pripažįstama, kad tokie arbitražo procesiniai sprendimai gali būti peržiūrimi teismine tvarka.“²⁵

Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad toks Lietuvos apeliacinio teismo išaiškinimas buvo pateiktas ne byloje dėl užsienio arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal Niujorko konvenciją, o byloje dėl arbitražo teismo sprendimo panaikinimo. Šių procesų skirtumas ir įtaka užsienio arbitražo sprendimo peržiūrėjimo riboms taip pat labai svarbi ir aptariama toliau.

Kuo prieštaravimas dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo skiriasi nuo arbitražo sprendimo panaikinimo proceso?

Dažnai nuo užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo besiginanti šalis daro ir kitą teisės klaidą aiškindama, kad teismas, sprenddamas arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo klausimą pagal Niujorko konvenciją, turi taikyti *lex arbitri*, t. y. arbitražo sprendime nagrinėtą ir taikytą teisę arba arbitražo vietos teisę.

Svarbu pabrėžti tai, kad pripažinimo vietos teismo funkcijos ir pareigos negali būti prilygintos arbitražo vietos teismo funkcijoms ir pareigoms, o užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūra nėra arbitražo sprendimo panaikinimo procesas. Todėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą sprendžiantis teismas negali imtis arbitražo vietos teismo vaidmens ir išspręsti arbitražo sprendimo galiojimo klausimo pagal *lex arbitri*.

Visgi probleminių situacijų kyla tuomet, kai besiginanti šalis teigia, kad arbitražo tribunolas, priėmęs užsienio arbitražo sprendimą, neturėjo jurisdikcijos spręsti ginčo. Tokiu atveju susiduriama su arbitražinio susitarimo galiojimo ir jo apimties aiškinimo situacija. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nuosekliai pripažįstama, kad visi neaiškumai dėl arbitražinio

²⁵ Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. spalio 20 d. nutartis byloje Nr. 2A-1226/2014.

susitarimo galiojimo turi būti panaikinti taikant arbitražui taikytiną teisę (*lex arbitri*)²⁶. Tokia praktika tiksliai atitinka Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a punktą. Šioje nuostatoje taip pat nurodyta, kad arbitražinės išlygos galiojimas gali būti nustatytas pagal įstatymą, kuriam šalys tą susitarimą subordinavo, o nesant tokio nurodymo – pagal šalies, kurioje priimtas sprendimas, įstatymus, t. y. arbitražo vietos įstatymus. Analogiška taisyklė nustatyta ir KAI 40 str. 1 d. 1 p. Todėl, pagal šią taisyklę, arbitražo tribunolas, analizuodamas arbitražinio susitarimo apimtį ir galiojimą, remiasi *lex arbitri*²⁷.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad šalis, nesutikdama su arbitražo išvada dėl ginčijamo arbitražinio susitarimo galiojimo, turi teisinę galimybę spręsti šį klausimą arbitražo valstybės teisme, pateikdama prašymą dėl arbitražo sprendimo panaikinimo²⁸.

Taigi, šiuo atžvilgiu taikyti *lex arbitri* yra kompetentingi tik arbitražo vietos teismai. Todėl, remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimais, teismas, spręsdamas užsienio sprendimų pripažinimo ir vykdymo klausimą pagal Niujorko konvenciją, neturėtų taikyti *lex arbitri*, t. y. teismas neturėtų imtis arbitražo vietos teismo vaidmens išspręsti arbitražo sprendimo galiojimo klausimą pagal *lex arbitri*. Pripažinimo vietos teismo funkcijos ir pareigos negali būti prilygintos arbitražo vietos teismo funkcijoms ir pareigoms, o arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūra nėra arbitražo sprendimo panaikinimo procesas.

²⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-681/2002; 2009 m. vasario 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-42/2009. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2002 m. kovo 27 d. nutartyje byloje Nr. 3K-3-681/2002 konstatavo, kad tarptautinio arbitražo doktrinoje ir praktikoje pasisakoma, jog, kilus abejonių dėl arbitražinio susitarimo buvimo, abejonės turi būti aiškinamos arbitražinio susitarimo galiojimo naudai, t. y. taikomas principas *in favor contractus*, o arbitražinio susitarimo spragos tokiais atvejais gali būti užpildytos taikant arbitražui taikytiną teisę (*lex arbitri*), kuri yra arbitražo vietos buvimo teisė.

²⁷ Procesinius arbitražo procedūros klausimus reglamentuoja arbitražo vietos proceso teisė (lot. *lex arbitri*). Kadangi arbitražo vieta ir arbitražo procesui taikoma proceso teisė yra itin glaudžiai susijusios kategorijos, tarptautinio komercinio arbitražo doktrinoje pripažįstama, jog arbitražo vietos pasirinkimas lemia ir numanomą arbitražo procesui taikytinos teisės pasirinkimą (BORN, G. B. *Internationa arbitration: Law and Practice*. Wolters Kluwer Law and Business, 2012, p. 112–113). Šis principas, nors ir nėra absoliučiai išimtinio pobūdžio, yra visuotinai pripažintas ir įprastas tarptautinio komercinio arbitražo praktikoje (TWEEDDALE, A., TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes. International and English Law and Practice*. Oxford University Press, 2007, p. 233).

²⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. kovo 16 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-116/2010.

Šiame kontekste paminėtina Singapūro aukštojo teismo išvada dėl kompetencijos ribų skirtumų tarp teismo, sprendžiančio pripažinimo klausimą, ir arbitražo vietos teismo, sprendžiančio arbitražo sprendimo panaikinimo klausimą:

„Kadangi [antrasis atsakovas] nepateikė įrodymų, parodančių, jog Arbitrų išvados yra neteisingos pagal Arizonos teisę [taikoma sutarčiai pagal šalių susitarimą], sutinku su ieškovo pozicija, jog nėra ypatingų aplinkybių, leidžiančių peržiūrėti Sprendimą. Nesu peržiūrintis teismas ir negaliu peržiūrėti Arbitro sprendimo tuo pačiu būdu, kaip tai galėtų padaryti Arizonos teismas [arbitražo vietos teismas byloje dėl arbitražo sprendimo panaikinimo].“²⁹

Taip pat svarbu atsižvelgti į aplinkybę, kad tiek pagal galiojančias CPK ir KAI nuostatas³⁰, tiek pagal suformuotą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką³¹, teismui, sprendžiančiam užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo tokį sprendimą vykdyti klausimus, suteiktos aiškiai apibrėžtos arbitražo teismo sprendimo tikrinimo galios. Pripažinimo procedūra reiškia tik nepripažinimo pagrindų, nustatytų Niujorko konvencijos V straipsnyje, buvimo ar nebuvimo patikrinimą³².

Kitaip tariant, užsienio arbitražo sprendimą pripažįstantis teismas negali tapti pakartotinė apeliacinė instancija, kuri peržiūri užsienio valstybėje priimtus arbitražo teismo sprendimus, kuri iš naujo nagrinėja arbitražo bylos faktines ar teises aplinkybes. Užsienio arbitražo sprendimą pripažįstantis teismas yra saistomas tribunolo išvadų, padarytų arbitražo sprendime, nes pripažįstantis teismas objektyviai negali iš naujo ištirti faktinių bylos aplinkybių vien jau todėl, kad teismui arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procese nėra pateikiami jokie faktiniai ar teisiniai įrodymai dėl byloje kilusių klausimų, kurie buvo tiriami tribunolo.

Analogiška pozicija taip pat pateikiama ir kitų valstybių aukščiausios instancijos teismų praktikoje:

²⁹ *Aloe Vera of America, Inc v. Asianic Food (S) Pte Ltd ir kitus* [2006] SGHC 78, 2006 m. vasario 1, 2, 10, gegužės 10 d.

³⁰ CPK 810 str. 6 d., KAI 51 str. 1 d.

³¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. sausio 21 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-145/2002; 2011 m. liepos 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011.

³² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-443/2008; 2006 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-179/2006; 2004 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-612/2004; 2003 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-278/2003; kt.

„Šioje byloje klausimas, ar Švedijos įmonės valdybos susirinkimas laikėsi sutarčių patvirtinimo procedūros, buvo išspręstas arbitražo, vykusio Stokholme, Švedijoje, remiantis materialine ir procesine šios šalies teise, kurią šalys pasirinko taikyti savo teisiniams santykiams.

Todėl Arbitražo teismai [Rusijos Federacijos komerciniai teismai, sprendžiantys pripažinimo klausimą] neturėjo teisinio pagrindo peržiūrėti faktines aplinkybes, nustatytas Arbitražo, ir vertinti šias aplinkybes pagal Rusijos teisės normas.“³³

Vadinasi, teismas, sprendžiantis arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimą, yra saistomas arbitražo padarytų išvadų³⁴.

Išvados

Taigi, atsižvelgiant į išdėstytą Lietuvos ir užsienio teismų praktiką, darytina išvada, kad arbitražinį susitarimą pasirašiusi šalis negali ignoruoti arbitražo proceso. Ginčo šalys būtent arbitražo proceso metu turi aiškintis visas bylos aplinkybes, teikti įrodymus ir argumentus tik arbitražo tribunolui, o ne arbitražo sprendimą pagal Niujorko konvenciją pripažįstančiam teismui. Ginčo šalys turi būti rūpestingos, atidžios ir ginti savo teises būtent arbitražo proceso metu, o ne praėjus metų metams nuo arbitražo sprendimo priėmimo, juo labiau tuomet, kai arbitražo vietos teismai panaikinimo procedūroje jau patikrina arbitražo sprendimo galiojimą.

Lietuvos teismų praktika patvirtina, kad arbitražo bylą pralaimėjusi šalis negali naudotis arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procesu kaip dar viena arbitražo sprendimo apeliacija ar dar vienu arbitražo sprendimo panaikinimo procesu. Kitaip tariant, ginčo klausimai tiek dėl arbitražo tribunolo jurisdikcijos, tiek dėl bylos esmės nenagrinėtini byloje, inicijuotoje pagal Niujorko konvenciją, o turi būti nagrinėjami arbitražo proceso metu.

Be kita ko, argumentai dėl taikytinos teisės (*lex arbitri*) turi būti teikiami arbitražo teismui ir kompetentingam arbitražo vietos teismui su prašymu panaikinti arbitražo sprendimą, o ne teismui,

³³ Analogiškai nurodyta ir jau minėtoje *Buques Centroamericanos, SA v. Refinadora Costarricense de Petróleos* byloje.

³⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2015 m. rugsėjo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-483-421/2015. Taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartį byloje Nr. 3K-3-363/2014.

³⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-179/2006; 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-116/2010; kt.

sprendžiančiam užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo klausimą pagal Niujorko konvenciją. Jau išsprendus tokius klausimus arbitraže ar arbitražo vietos teismuose, pakartotinė apeliacija ir / ar pakartotinis panaikinimo procesas pagal Niujorko konvenciją negalimas.

Tokia gana griežta Niujorko konvencijos taisyklė paaiškinama tuo, kad arbitražo bylos šalims negali būti suteikta galimybė neapibrėžtą laiko tarpą, bet kada ir bet kuriame teisme ginčyti arbitražo tribunolo jurisdikciją ar jo priimtus sprendimus, nes taip atsirastų neapibrėžtumas jų pagrindu atsiradusiuose teisiniuose santykiuose, o atitinkamas teises įgiję kiti asmenys negalėtų būti tikri dėl savo teisinės padėties. Iš esmės šis teiginys ir yra vienos sėkmingiausių pasaulyje konvencijų – Niujorko konvencijos – tikslas ir jos sėkmės formulė.

LITERATŪRA

Norminiai teisės aktai

1. 1958 m. Niujorko konvencija dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo. *Valstybės žinios*, 1995-02-01, Nr. 10-208.
2. Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1996-05-02, Nr. 39-961.
3. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*, 2002-04-06, Nr. 36-1340.

Specialioji literatūra

4. A RADICATI DI BROZOLO, L. G. *Res Judicata in International Arbitral Awards*, 2011.
5. BORN, G. B. *International Commercial Arbitration*. Hague: Kluwer Law International, 2009.
6. BORN, G. B. *International arbitration: cases and materials*. Wolters Kluwer Law & Business, 2015.
7. GAILLARD, E., DI PIETRO, D. (eds.). *Enforcement of Arbitration Agreements in International Arbitral Awards. The New York Convention in Practice*. United Kingdom, Cameron May, 2009.
8. KRONKE, H. *et al. Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: A Global Commentary on the New York Convention*. Hague: Kluwer Law International, 2010.
9. SMIT, H. Contractual Modification of the Scope of Judicial Review of Arbitral Awards. *Am. Rev. Int'l Arb.*, 1997, vol. 8, p. 147–367.

Jurisprudencija

10. *Agrimpex S.A. v. J.F. Braun & Sons, Inc.*, Supreme Court, Greece, 14 January 1977, IV Y.B. COM. ARB. 269 (1979).
11. *Aloe Vera of America, Inc v. Asianic Food (S) Pte Ltd ir kitus* [2006] SGHC 78, 2006 m. vasario 1, 2, 10, gegužės 10 d.
12. *Buques Centroamericanos, SA v. Refinadora Costarricense de Petroleos, SA, 1989 US Dist LEXIS 5429 (SDNY 1989).*
13. *China Minmetals Materials Import & Export Co. v. Chi Mei Corp.*, Court of Appeals, Third Circuit, United States of America, 26 June 2003, 02-2897 and 02-3542.
14. *China National Building Material Investment Co. Ltd v. BNK International LLC*, District Court, Western District of Texas, Austin Division, United States of America, 3 December 2009, A-09-CA-488-SS.
15. *Joseph Walker and Company LLC v. Oceanic Fats and Oil(s) Ptd, Ltd.*, District Court, District of Columbia, United States of America, 11 September 2002, 01-2693.
16. *Khuder LLC v. IMC mining Inc. and IMC Mining Solutions Pty Ltd*, Supreme Court of Victoria, Australia, 28 January 2011.
17. Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-57/2013.
18. Lietuvos apeliacinio teismo 2015 m. gegužės 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-52-381/2015.
19. Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. vasario 22 d. nutartis byloje Nr. 2T-12-370/2016.
20. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-145/2002.
21. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-443/2008.

22. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011.
23. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 lapkričio 4 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-411/2011.
24. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-370/2012.
25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2014.
26. *Oberlandesgericht* [OLG] Frankfurt, Germany, 18 October 2007, 26 Sch 1/07.
27. *Oberlandesgericht* [OLG] Hamm, Germany, 27 September 2005, 29 Sch 01/05.
28. *Oberlandesgericht* [OLG] Koblenz, Germany, 28 July 2005, 2 Sch 4/05.
29. *Oberlandesgericht* [OLG] München, Germany, 11 July 2011, 34 Sch 15/10.
30. *Oberlandesgericht* [OLG] Schleswig, Germany, 30 March 2000, 16 SchH 05/99.
31. *Planavergne S.A., Fontanes v. Kalle Bergander i Stockholm AB*, Svea Court of Appeal, Sweden, 7 September 2001, T4645-99.
32. *Stena RoRo AB v. OAO Baltiysky Zavod*, Highest Arbitrazh Court, Russia, 13 September 2011, A56-60007/2008.
33. *Thai-Lao Lignite Co. Ltd. et al. v. Government of the Lao People's Democratic Republic*, District Court, Southern District of New York, United States of America, 3 August 2011, 10 Civ. 5256 (KMW).

SUMMARY

LIMITS OF FOREIGN ARBITRAL AWARD REVIEW IN RECOGNITION AND ENFORCEMENT PROCEEDINGS UNDER THE NEW YORK CONVENTION

Article addresses one of the major issues of the application of the New York Convention, that is, the limits of foreign arbitral award review in recognition and enforcement proceedings. It is established that in almost all cases of recognition and enforcement of the arbitral award, the party in the dispute requests the national court to reconsider the dispute, which was already resolved in international arbitration or to decide that the arbitral tribunal has failed to properly examine the dispute or to establish that the tribunal adopted an unfounded decision and, on that basis, to refuse recognition and enforcement of foreign arbitral award. Based on the latter, the author examines whether a court examining the issue of recognition and enforcement of a foreign arbitral award has a right or even an obligation to newly assess and examine arbitral awards. However, it is established that the losing party cannot use the process of recognition and enforcement of the arbitral award as another arbitration procedure or as an appeal procedure. Arguments concerning the applicable law (*lex arbitri*) must be submitted to the arbitral tribunal examining the dispute or to the competent court at the place of arbitration, with a request to annul the award, but not to the court examining the application to recognize and enforce the award under the New York Convention. It is established that the courts examining the application to recognize and enforce the award under the New York Convention cannot reconsider the parties dispute anew and their limits of review are very limited.